

PvdA

EDE VERBONDEN

Programma van PvdA Ede voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018

Inhoud

Voorwoord.....	4
1. Leven in een verbonden samenleving.....	5
1.1 Zorg en welzijn.....	6
1.2 Armoede en schuldhulpverlening	8
1.3 Wonen	9
1.4 Leefbare buurten.....	11
1.5 Sport en bewegen.....	12
1.6 Cultuur	14
1.7 Inclusie: iedereen doet mee	16
2. Aan het werk.....	18
2.1 Detailhandel	19
3. Kinderen	21
4. Duurzame leefomgeving.....	23
Bijlage 1: lijst van geraadpleegde deskundigen.....	26
Kandidatenlijst PvdA afd. Ede gemeenteraadsverkiezing 2018.....	27

Voorwoord

De idealen van de Partij van de Arbeid staan zeventig jaar na oprichting nog altijd als een huis. Solidariteit, samen optrekken en eerlijk delen van kennis, macht en inkomen – ook voor de komende jaren zijn deze begrippen ons kompas. Dit sociaaldemocratische kompas ziet u vertaald in dit programma van de PvdA Ede voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018.

De PvdA Ede heeft een lange traditie als het gaat om werken aan een verbonden Ede, een stad waar het prettig wonen en werken is. We hebben ook in de afgelopen vier jaar bijgedragen aan een collegiaal stadsbestuur, dat werkte aan een duurzaam en verbonden gemeente. We willen onze idealen ook de komende vier jaar verder uitwerken. Dat betekent in de eerste plaats meer banen, zodat iedereen mee kan doen. Werk betekent immers veel meer dan een boterham op de plank, het draagt bij aan de ontwikkeling en ontplooiing van mensen en zorgt ervoor dat mensen elkaar ontmoeten. Daarom zijn ontwikkelingen als het World Food Center belangrijk voor Ede. Daarnaast vinden we goed en duurzaam wonen belangrijk. We willen wachtlijsten voor sociale huurwoningen terugdringen. Dat kan door extra huizen te bouwen en de doorstroom te bevorderen. Nieuwe woningen moeten verrijzen, maar ook bestaande kantoorpanden komen in aanmerking om omgebouwd te worden tot woningen. We bouwen voor de toekomst, nu we zien dat de opbouw van de bevolking verandert. Levensloopbestendig wonen, meer seniorenwoningen en meer woningen voor starters om jongeren in Ede en in de dorpen te houden. En dat alles op een duurzame manier.

Dat kunnen we als partij en gemeenteraad natuurlijk niet alleen. Daarom vinden we het zo belangrijk dat we doorgaan met het betrekken van de inwoners bij de plannen voor Ede. Participatie heet dat met een duur woord, maar het betekent niet anders dan dat mensen ook zelf de handen uit de mouwen steken en meedoen. Kijk naar hoe mensen meedenken in de Kolkakkerbuurt, hoe ze hun ideeën indienden voor het nieuwe marktplein en hoe ze speeltuin de Korenbloem hebben opgeknapt en nu zelf beheren. Dat verdient navolging, participatie wordt onze normale manier van werken.

Dit laatste hebben we toegepast bij het schrijven van ons verkiezingsprogramma. Omdat we de inbreng vanuit de Edese samenleving van groot belang vinden, hebben we voor dit programma gesprekken gevoerd met tientallen mensen, veelal Edenaren binnen en buiten de partij, met kennis van zaken over de diverse onderwerpen. In vijf inspirerende themabijeenkomsten hebben zij meegedacht en vanuit hun expertise een inbreng geleverd. We willen hen op deze plaats nogmaals danken voor hun bijdrage. Het heeft ons in ons denken gescherpt en ervoor gezorgd dat de Edese prioriteiten een goede plek hebben gekregen in dit programma. In de bijlage staan een aantal van hen genoemd.

Natuurlijk blijft dit programma een product en leidraad van de PvdA Ede. Het is geschreven door de zittende fractie, bestaande uit Henk Buikema, Ria Maliepaard, Karin Bijl en Erwin Buter, en wethouder en lijsttrekker Harry van Huijstee. De coördinatie was in handen van Marije Eleveld. Tijdens de algemene ledenvergadering van oktober 2017 hebben de leden van de PvdA in Ede dit verkiezingsprogramma vastgesteld. Want de leden hebben altijd het laatste woord.

1. Leven in een verbonden samenleving

Voor de PvdA is de rechtvaardige samenleving er een van eerlijk delen, vast werk, goed wonen, een gezond leven, toegang tot scholing, emancipatie en recht op zeggenschap. We willen graag dat Ede een stad is waar kinderen onbevreesd opgroeien, en waar ze worden aangemoedigd na te denken, creatief te zijn en verder te reiken dan het gangbare .

Alle kinderen verdienen dezelfde kansen, zorg moet voor iedereen toegankelijk zijn, en sport en cultuur horen voor iedereen bereikbaar en betaalbaar te zijn. Werk is cruciaal: om te voorzien in het eigen bestaan en een fatsoenlijk dak boven het hoofd te kunnen betalen. Wie geen bestaanszekerheid kent, komt er niet aan toe om zichzelf verder te ontwikkelen. Het is een basisvoorwaarde voor een gelukkig en tevreden leven. De overheid of de politiek kan niet voor geluk zorgen, maar wel voorwaarden scheppen die het makkelijker maken om mee te doen in de samenleving.

Wij kiezen er als PvdA voor om mensen met elkaar in contact te brengen, te ontmoeten en te verbinden. We geloven dat solidariteit een belangrijke, zo niet de belangrijkste bouwsteen van onze samenleving is. Een samenleving waar we respect voor elkaars gelijkwaardigheid hebben, discriminatie bestrijden wordt en het onderling vertrouwen versterken.

Iedereen wil immers gelukkig zijn, tevreden zijn over huis, buurt en de school van de kinderen. We willen vertrouwen hebben in onze kansen op een goede toekomst. En we willen ook ondersteuning en zorg krijgen bij tegenslag als geluk ver weg lijkt.

Gelukkig gaat het met veel mensen goed. Maar een te grote en bovendien groeiende groep mensen dreigt achterop te raken. Ze hebben weinig hoop voor de toekomst en waarderen het eigen leven landelijk gezien met een magere 6. Voor Ede is wel dat beter en geven de bewoners hun eigen leven gemiddeld een 7,8. Dat moeten we vasthouden en zo mogelijk verhogen. Het gevaar dreigt dat een grotere en diepere scheiding ontstaat tussen de groep die kansen heeft en deze weet te benutten, en de groep voor wie dit moeilijker is. Te veel mensen hebben geen of moeilijk toegang tot de reguliere arbeidsmarkt. Wie een arbeidsbeperking heeft of op oudere leeftijd werkloos wordt, komt nauwelijks meer aan het werk. En jongeren van allochtone afkomst worden regelmatig gediscrimineerd bij het solliciteren naar werk. Kinderen die opgroeien in armoede staan bij voorbaat op achterstand. En armoede bepaalt ook steeds meer de gezondheid. De PvdA vindt dat we de groeiende scheiding tussen groepen moeten aanpakken.

We bestrijden de gevolgen van ongelijke kansen. Wij willen nadrukkelijk investeren in wat ons bindt en gaan er daarbij vanuit dat de Edese inwoners heel goed in staat zijn zelf die verbindingen te organiseren, met de steun van de beschermende overheid. De PvdA staat voor een Edese samenleving die verbonden is: de inclusieve samenleving. Een Edese samenleving, waarin je erop kunt vertrouwen dat iedereen gelijk behandeld wordt, met gelijke rechten en kansen.

1.1 Zorg en welzijn

Mensen staan centraal in Ede. Een goede gezondheid is voor iedereen een voorwaarde om mee te kunnen doen. En als dat niet lukt – even of langere tijd – dan moet er altijd iemand zijn die kan en wil meedenken.

De PvdA staat voor: zorg dichtbij, beschikbaar, betaalbaar, maatwerk en voor iedereen altijd toegankelijk. We richten de aanvraagprocedure en de regelgeving zo simpel mogelijk in. Vertrouwen is hierbij het sleutelwoord. Welzijn is breder dan zorg alleen; dit vraagt aandacht voor bescherming, zelfredzaamheid, participatie en zeker zorg voor elkaar. We moeten problemen van inwoners tijdig her- en erkennen en mee helpen oplossen, waarbij preventie voorop staat. Zodat we

onnodig zware en dure zorg voorkomen, met het motto: Zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig. We geven cliënten, mantelzorgers en vrijwilligers een stem en betrekken ze tijdig bij het ontwikkelen van nieuwe regels. Zij weten immers als geen ander wat er goed en fout gaat. We zorgen voor goede arbeidsomstandigheden. In Ede zijn bemoedigende stappen gezet in de samenwerking tussen zorgaanbieders en de gemeente en deze transformatie moet verder ontwikkeld worden. Concurrentie is uit den boze bij het bieden van zorg en welzijn.

We bevorderen laagdrempelige ontmoetingsplekken en zorgen voor elkaar, dichtbij de mensen in wijken en buurten. We streven ernaar dat mensen zo lang en zo goed mogelijk zelfredzaam blijven. We zoeken naar wegen om inwoners hierbij zoveel mogelijk in hun initiatieven te ondersteunen. Mensen die zich buitengesloten voelen, moeten vertrouwen in eigen kunnen en de samenleving terugkrijgen.

Voor de PvdA betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Het uitgangspunt bij zorg en welzijn (zoals al sinds 1 januari 2015 in Ede mede door inzet van de PvdA wordt toegepast) is maatwerk. Aanvragen worden altijd in een persoonlijk gesprek behandeld, tenzij de cliënt dit anders wil.
- Persoonlijke, onafhankelijke ondersteuning bij maatwerk-gesprekken, cliënt ondersteuning is een *must*: daar wordt bij elk contact op gewezen en die is ruim en gratis beschikbaar. Malkander en deskundige Vrijwillige Ouderen Adviseurs hebben hiervoor de expertise en de mogelijkheden.
- Toegankelijkheid van zorg is vanzelfsprekend en laagdrempelig: onnodig ingewikkelde regelgeving wordt versimpeld, zodat iedereen weet waar men terecht kan voor ondersteuning. Aanvragen van zorg doen mensen zelf maar moet ook kunnen via de huisarts, het sociaal team of door mantelzorgers en burens.
- We willen gecompliceerde regelgeving vereenvoudigen.

- We besteden de zorg niet aan op basis van alleen de prijs. In de aanbesteding stellen we eisen aan kwaliteit, goed werkgeverschap en het toepassen van de cao's.
- Voor inwoners moet de keuzevrijheid voor zorgaanbieders verzekerd blijven.
- Er is oog en oor voor goed werkgeverschap en medezeggenschap van medewerkers, cliënten, mantelzorgers en vrijwilligers. Wij zien erop toe dat dat zo blijft.
- De sociale teams werken als spin in het web, pakken zorgvragen binnen een gezin snel op en werken zo mogelijk preventief..
- Dankzij de PvdA zijn de wijkverpleegkundigen terug in de wijk. We willen dat hun aantal toeneemt en hun positie wordt versterkt.
- We willen dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen: dat geldt in de jeugdzorg, de ouderenzorg en voor mensen met fysieke en verstandelijke beperkingen.
- We bewaken de goed functionerende voorziening huishoudelijke hulp. Daarbij is laagdrempeligheid en maatwerk de kern.
- Verschillen in gezondheid door sociaaleconomische omstandigheden zijn voor de PvdA nooit acceptabel en hebben onze voortdurende aandacht. De oorzaken, gevolgen en mogelijke oplossingen moeten opgenomen worden in de Edese visie 'Publieke gezondheidszorg' (de vroegere GGD-taken), waarbij ook de samenwerking met de zorgverzekeraars noodzakelijk is. Hierin zetten we in op een gezonde leefstijl: gezond eten, bewegen, de aanpak van obesitas en stoppen met roken. Wij doen dit in een vroeg stadium en vooral bij opgroeiende kinderen en in het onderwijs. Wij leren hen hoe belangrijk gezond eten is, hoe gevaarlijk alcohol, drugs, gokken en roken zijn en streven naar een eerste volledig rookvrije generatie.
- Ook in Ede lopen regelmatig verwarde mensen op straat. Er is onderzoek nodig naar preventieve maatregelen, waarmee deze mensen eerder in beeld komen en geholpen worden en recidive wordt voorkomen.
- We ondersteunen onze Edese vrijwilligers. Nog steeds ondervinden ze veel hindernissen zoals bijvoorbeeld het regelen een Verklaring Omtrent Gedrag. De proef met het gratis verstrekken van een VOG aan vrijwilligers zetten we om in structureel beleid. Malkander en Sportservice moeten vrijwilligers actiever benaderen en ondersteunen.
- Sociale teams kunnen in een vroegtijdig stadium sneller optrekken met vrijwilligers om betere ondersteuning te bieden aan bewoners. De signaleringsfunctie achter de voordeur is hierbij van groot belang en professionals en vrijwilligers zijn op die manier samen de ogen en oren in de wijk.
- Om buurtbewoners met elkaar te verbinden, faciliteert de gemeente informele ontmoetingen zoals in de openbare ruimte, wijk- en buurtcentra.
- Eenzaamheid blijft een belangrijk aandachtspunt. We bestrijden dit door ontmoetingen te faciliteren.
- We streven bij dagbesteding naar passende opvang in de buurt en/of bevorderen betaalbaar, passend vervoer als dit op afstand is georganiseerd.
- Ouderen vragen niet makkelijk om ondersteuning. De gemeente benadert mensen vanaf 80 jaar actief met een aanbod voor een persoonlijk gesprek, bij voorkeur in aanwezigheid van een vertrouwd persoon. Zo wordt preventie bevorderd en veel narigheid en hoge kosten voorkomen.
- Er bestaat in Ede een mooie regeling voor huishoudelijke hulp voor mantelzorgers, maar deze moet beter onder de aandacht worden gebracht van mogelijke gebruikers.
- De gemeente zorgt voor betere communicatie tussen cliënten, medewerkers, vrijwilligers en mantelzorgers.
- Mantelzorgers zijn van onschatbare waarde. De gemeente zoekt samen met hen naar passende en gewenste vormen van ondersteuning.

1.2 Armoede en schuldhulpverlening

Armoede vergroot de sociaal-economische ongelijkheid en leidt tot sociaal en maatschappelijk isolement: men doet niet meer mee in de samenleving en voelt zich buitengesloten. Dat is voor iedereen onwenselijk en voor kinderen in het bijzonder. Stijging van woonlasten en zorgkosten leiden tot steeds meer aanvragen voor schuldhulpverlening. Het is voor de PvdA onaanvaardbaar dat ook in Ede 12 procent van alle kinderen en jongeren van 0-19 jaar opgroeien in armoede. Dat gaat om maar liefst ruim 3300 kinderen.

Armoede staat een goede ontwikkeling in de weg. In Ede is dankzij de PvdA hard gewerkt aan ondersteuning van de minima: zo kunnen zij naar muziekles of sporten en is er geld voor fiets of laptop bij de start van de middelbare school. Omdat we de mensen die dit nodig hebben nog steeds onvoldoende bereiken, moeten we zoeken naar nieuwe wegen. Ook blijven we alert op die groep kinderen die net buiten de regelingen vallen en willen we ook daar maatwerk bieden. Zodat deze kinderen ook de kansen krijgen die ze verdienen.

Vaak leidt het wegvallen van inkomen tot schulden bij zorgverzekeraars, woningcorporaties of belastingen. Deze schulden kunnen door incassokosten hoog oplopen. Door deze mensen snel en slagvaardig te helpen, zonder hun verantwoordelijkheid over te nemen, kan een vicieuze cirkel worden doorbroken. Ook verdienen jongeren die zelfstandig gaan wonen en een hoger risico lopen op schulden extra aandacht.

Schulden, door welke reden dan ook, veroorzaken vaak ook andere problemen. Het sociaal wijkteam is hier signalerend en neemt snel actie. PvdA Ede wil dat professionele bewindvoerders en schuldhulpverleners voldoen aan het keurmerk bewindvoering. De inzet van vrijwilligers bij deze ondersteuning vindt de PvdA belangrijk en verdient gemeentelijke steun. Soms moeten we accepteren dat mensen zonder ondersteuning nooit hun eigen financiën goed leren beheren en moeten we goede regelingen treffen om erger te voorkomen.

Voor de PvdA betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Samen met woningcorporaties en sociale wijkteams willen we vroegtijdig problemen kunnen signaleren om schulden en bijbehorende problemen te voorkomen.
- Werkende armen met schulden worden door de gemeente ondersteund.
- Kinderen die opgroeien in armoede krijgen speciale aandacht. Elk kind moet blijven meedoen met sport, de schoolreis of cultuur.
- In het armoedebeleid willen we kinderen en ouders beter en tijdig bereiken. Dit kan door effectieve media en door begrijpelijke informatie te verstrekken; in samenwerking met het onderwijs, wijkteams en welzijnswerk. We willen ook de doelgroep betrekken bij geschikte media- en woordkeuze.

1.3 Wonen

Wonen is een eerste levensbehoefte en meer dan een dak boven je hoofd. Wonen doe je in een buurt of wijk, dorp of stad, te midden van en samen met anderen.

Er moeten voldoende betaalbare huizen voor uiteenlopende typen huishoudens beschikbaar zijn. Wonen is verbonden met zeggenschap over de eigen woning en woonomgeving. Als bewoners dat willen, moeten ze de baas zijn over hun eigen huis en invloed hebben op hun woonomgeving.. Zeggenschap gaat daarom ook over de invloed die huurders en gemeenten hebben op het beleid

van de woningcorporatie.

Huurdersparticipatie en -medezeggenschap zijn hierom noodzakelijk.

Om de toegankelijkheid waar te kunnen maken, zullen er méér huizen moeten worden gebouwd. Bouwen in bestaand stedelijk gebied, inclusief het ombouwen van bedrijfspanden, heeft hierbij voorrang. Om de betaalbaarheid te kunnen garanderen zullen de woonlasten omlaag moeten. Voor zeggenschap is het belangrijk dat bewoners de ruimte krijgen van corporaties, gemeenten,

projectontwikkelaars, investeerders en bouwbedrijven om vooral ook zelf inhoud aan hun woonwensen te geven. Wonen gaat óók over de kwaliteit van de woningen, zoals verduurzaming, veiligheid en de relatie met zorg.

Wij streven in Ede stad zoveel mogelijk naar gemengde wijken en vinden het ook belangrijk dat in de dorpen voldoende sociale huurwoningen beschikbaar zijn. Dit betekent dat er ruimte is voor diversiteit: jongeren, studenten, alleenstaanden, gezinnen met jonge (en oudere) kinderen, meerdere generaties van een familie onder één dak, ouderen en statushouders. Gemengde wijken passen bij het idee van een inclusieve samenleving. Wij staan niet toe dat de lagere inkomens worden verdrongen naar de buitenwijken of zelfs buiten onze gemeente. Als passend toewijzen gemengde wijken in de weg staat, dan dienen we dat in overleg met de corporaties op te lossen.

Een uitdaging is de verdergaande vergrijzing van de huidige huurders van de sociale woningvoorraad. In Ede is meer dan 60 procent van hen ouder dan 55 jaar en meer dan 30 procent ouder dan 70 jaar.

Voor de PvdA Ede betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Er komen voldoende betaalbare sociale huurwoningen voor alle doelgroepen van de sociale huur. De wachttijd fluctueert. We streven naar een maximale wachttijd voor actief zoekenden van een jaar.
- Wij willen hiertoe in onze regio met onder meer de provincie afspraken maken om toekomstige belemmeringen weg te nemen. Iedere gemeente in de regio levert een eigen bijdrage.

- Wij zien het grondbeleid als sturingsinstrument voor de ontwikkeling van de woningbouw in onze gemeente, met name voor de sociale- en middeldure huurwoningen, bijvoorbeeld door 'eisen' op te nemen bij het beschikbaar stellen van grond.
- In navolging van 2015/2016 waarin reeds plannen zijn vastgesteld om versneld 400 woningen aan de sociale woningvoorraad toe te voegen, willen we de komende periode 2018-2022 opnieuw vijfhonderd sociale huurwoningen toevoegen aan de woningvoorraad, vooral in Ede (stad), Lunteren en Bennekom.
- Herbestemming en transformatie van bedrijfspanden, kantoren en maatschappelijk vastgoed in woningen kunnen een oplossing bieden om een tekort aan goedkope woningen voor doelgroepen op te lossen. Daarmee wordt de leegstand opgelost en een impuls aan de woningmarkt gegeven.
- Er komen voldoende woningen beschikbaar voor toetreders op de woningmarkt, de mensen die vanuit beschermd wonen zelfstandig gaan wonen, ouderen en statushouders.
- Wij kiezen voor daarbij voor kleinere woningen in gemengde wijken en dorpen.
- In Ede is de verkoop van sociale huurwoningen slechts mogelijk aan de sociale doelgroep (huishoudinkomen tot circa € 36.000) en deze woningen komen weer terug bij verkoop bij Woonstede. Hierover maken we prestatieafspraken met de corporaties.
- Er wordt in Ede meer ingezet op het aanbieden van koopwoningen tot een koopprijs van 180.000 euro. Dat doen we door projectontwikkelaars te verleiden en convenanten te sluiten.
- We verleiden ontwikkelaars eveneens tot de bouw van meer woningen in het middeldure huursegment.
- We bevorderen de doorstroom uit de woningen in het middensegment (met een huurprijs van 600 tot 800 euro) door huurkorting/gewenning en voorrang bij doorstroom door senioren.
- De seniorenadviseur van Woonstede geeft bij interesse in doorstroom advies op maat waaronder zorgwensen en woonlasten.
- Mobiliteit, dat is het doorstromen in je eigen wijk, behoort dan tot de mogelijkheden. Dit betekent dat er een gedifferentieerd aanbod moet zijn, zowel naar kwaliteit van huur- en koopwoningen als naar geschiktheid voor verschillende levensfasen.
- Er komen meer woningen voor levensloopbestendig wonen. Hiertoe worden afspraken gemaakt met zorginstellingen. Wij willen woonzorgzones in elke wijk of elk dorp, zodat zelfstandig wonen met zorg en ondersteuning in elke buurt mogelijk is.
- In Ede beschikken alle sociale huurwoningen in 2020 minimaal over energielabel B. Met Woonstede bekijken we welke maatregelen versneld kunnen worden ingevoerd en toegevoegd. Bewoners worden uitgedaagd om energiebesparende maatregelen te bedenken en te treffen. Met duurzaamheidscoaches wordt gewerkt aan bewustwording van het energiegebruik.
- De bestaande Stimuleringslening duurzaamheid gemeente Ede blijft in stand en maken we zo breed mogelijk toegankelijk. Drempels om hiervan gebruik te maken nemen we weg.
- De mogelijkheden voor een experiment met circulair bouwen worden onderzocht en hierover worden met Woonstede afspraken gemaakt.
- Groepen bewoners, die panden in eigen beheer willen nemen of een wooncoöperatie willen starten, worden ondersteund en krijgen hiervoor de ruimte. Wij helpen deze groepen bij het opstellen van een plan van aanpak. Het idee van zelf kunnen bouwen (zelfrealisatie) zoals het project Vredehorst ondersteunen we. Wij willen de betrokkenheid van huurders versterken en zoeken daar nieuwe vormen voor.
- Toekomstige woningen die worden verhuurd door private beleggers/aanbieders onder de sociale huurgrens, worden ook in het toewijzingsstelsel opgenomen.

1.4 Leefbare buurten

Eigenlijk spreekt het vanzelf: iedereen wil graag wonen in een leefbare buurt, of dit nu in Ede-stad of in een van de omliggende dorpen is. Bewoners willen het idee hebben dat de buurt van 'hen' is. In zo'n buurt voel je je thuis, zijn goede voorzieningen aanwezig, is het veilig en heb je een goede omgang met je buren. Kort gezegd omvat leefbaarheid alle aspecten van het leven in wijken: wonen, buiten spelen, (verkeers-)veiligheid, sociale veiligheid, samenleven, de voorzieningen en de zorg.

Leefbaarheid is een zaak van overheid, inwoners, ondernemers en instellingen samen. Wij willen iedereen verbinden om samen te komen tot een plan, waarin aandacht is voor al deze facetten en dat is toegesneden op de specifieke situatie in de buurt. Initiatieven van bewoners worden met warmte tegemoet getreden door de overheid. De ideeën achter buurtrechten maken we mogelijk.

Voor de PvdA Ede betekent dit voor de komende raadsperiode:

- In onze gemeente kunnen bewoners hun 'buurtrechten' gebruiken. Dit houdt in dat bewoners de gemeente kunnen uitdagen om publiekstaken over te nemen en deze zelf uit te voeren, dat bewoners betrokken zijn bij de ontwikkelingen en uitvoering van plannen voor de openbare ruimte, en dat bewoners de mogelijkheid hebben tot zeggenschap bij de verkoop van maatschappelijk vastgoed. Dit wordt zo eenvoudig mogelijk gehouden.
- Mensen moeten zich in hun wijk veilig voelen. De wijkagent speelt daarin een belangrijke rol.
- Een leefbare wijk heeft voldoende natuurlijke ontmoetingsplekken zoals winkelcentra, zorgcentra en buurtcentra en centrale ruimten bij hoogbouw. Hier wordt zoveel mogelijk informatie van de wijk gedeeld.
- Mensen met een beperking en patiëntenorganisaties worden betrokken bij de planontwikkeling.
- We richten wijken, openbare gebouwen, scholen, sportvoorzieningen en openbaar vervoer zo in dat deze toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- We zorgen samen met bedrijfsleven en middenstand dat winkels en kantoren voor mindervaliden toegankelijk zijn.
- De openbare ruimte moet toegankelijk zijn voor iedereen, zodat kinderen en volwassenen elkaar als vanzelfsprekend ontmoeten.
- Wij willen investeren in een veilige en goed onderhouden openbare ruimte.
- Speeltuinen, groen, parken en bankjes nodigen uit om elkaar te ontmoeten. Daarom moeten er in alle buurten genoeg van zijn.
- We beheren onze openbare ruimte vanuit de principes schoon, heel, veilig, aantrekkelijkheid, kwaliteit en eenvoud.
- Een leefbare wijk is verkeersveilig: 30 km per uur is de norm en rond de scholen zijn veilige kindzones.
- Een leefbare wijk biedt jongeren in alle leeftijden voldoende voorzieningen.
- Er is meer aandacht voor preventief toezicht, inbreng van jeugdboa's en jongerenwerkers is hiervoor onmisbaar.

1.5 Sport en bewegen

Sport en bewegen is belangrijk voor iedereen: voor de gezondheid, als middel voor participatie, voor de gezelligheid, om spelregels, die je ook in het gewone leven nodig hebt te leren, en om te leren samenwerken.

In Ede kennen we gelukkig veel sportverenigingen en sportbeoefenaren. Wij koesteren hen. Sport wordt veel in verenigingsverband georganiseerd. De vrijwilligers zijn de dragers van deze verenigingen. Er zijn in Ede veel sportverenigingen met een groot bereik onder onze inwoners. In wijken en dorpen zijn deze verenigingen van groot belang voor de leefbaarheid en de onderlinge binding. Ze vormen de brug in het verbinden van verschillende sociale netwerken door de samenleving heen. We mogen hen wel iets meer erkenning geven.

Teamsport draagt bij aan de ontwikkeling van het kunnen omgaan met winnen en verliezen. Topsport is een belangrijke voedingsbodem voor breedtesport. Ook in Ede is ruimte voor topsport. Zo kennen we een aantal topploegen en komt er in 2018 met onze instemming een nieuwe topsporthal aan de Zandlaan. Topsporters zijn belangrijke rolmodellen voor jongeren. We willen topsport nadrukkelijk meer verbinden met breedtesport en het onderwijs. Sport moet ten slotte toegankelijk zijn voor alle kinderen en jongeren in Ede.

Voor de PvdA Ede betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Wij zetten in op voldoende en kwalitatief goede faciliteiten voor het beoefenen van sport (in teamverband en in verenigingsverband en daarbuiten).
- De sportcomplexen zijn goed onderhouden. Voor de buitenaccommodaties ligt er al een meerjarenplan voor vernieuwing en onderhoud. Dat programma gaat ook in een nieuwe collegeperiode door.
- Wij blijven de deelname van kinderen van niet-draagkrachtige ouders (minder dan 130 procent van het minimumloon) aan sport bevorderen als onderdeel van het kind-pakket en 'Meer kinderen meedoen'.
- Wij bevorderen actieve sportbeoefening voor mensen met een beperking.

- In de subsidiëring van sportverenigingen houden we rekening met de financiële draagkracht binnen de vereniging, zodat ook binnen de sport de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.
- Sportverenigingen, die actief werk maken van diversiteit en integratie steunen we extra.
- Wij ondersteunen actieve besturen van sportverenigingen in het vinden en begeleiden van vrijwilligers, het samenwerken met andere verenigingen en aanvragen voor het Jeugdsportfonds.
- Wij realiseren ons dat niet elke vereniging vanzelfsprekend voldoende veerkracht bezit, maar een afspiegeling van de wijk is, waarin de vereniging actief is. De niet-veerkrachtige verenigingen ondersteunen we actief. We brengen hen via Sportservice Ede (SSE) ook in contact met het bedrijfsleven, dat een actievere rol mag krijgen bij de ondersteuning.
- Professionele sportorganisaties, zoals het betaalde voetbal, worden door ons niet gesubsidieerd.
- Wij vergroten het gebruik van voorzieningen door deze te delen en multifunctioneel te maken. Denk bijvoorbeeld aan een gymzaal waar overdag een school gebruik van maakt, terwijl er 's avonds ouderen sporten. Dat kan ook in de nieuwe topsporthal, waar in daluren en vakanties activiteiten voor de jeugd uit de buurt en sportevenementen worden georganiseerd.
- Een deel van de sportbeoefening, zoals joggen, Tai Chi en fietsen, vindt in de publieke ruimte plaats. Wij stimuleren het gezamenlijk gebruik van voorzieningen en parken. Bij de inrichting van de publieke ruimte houden we hier rekening mee. Ook gaan we actief door met het open sportpark Peppelensteeg.
- Sport en bewegen begint al op jonge leeftijd. Daarvoor zijn er in elke woonwijk voldoende speelplekken, speeltuinen en beweegtuinten. Ook de rol van de buurtsportcoaches blijft intact en wordt met de extra gelden uit Den Haag uitgebreid.
- Elk kind moet leren zwemmen. Als dit niet door de ouders wordt geregeld, dan via de gemeente, zodat alle kinderen tussen de 6 tot 12 jaar een A en B-zwemdiploma halen. Voor kinderen, die ouder zijn en nog niet kunnen zwemmen, wordt een aanvullende regeling gemaakt.
- In samenhang met Jeugdzorg en het sociale wijkteam ontwikkelen we een preventie- en aanvalsplan. Die plannen zijn specifiek gericht op de aanpak en het met name onder kinderen voorkómen van obesitas. Meer sport op school, gezonde maaltijden en gezonde snacks, melk en water komen in de plaats van patat en cola.
- In samenhang met de sociale wijkteams en SSE wordt een programma ontwikkeld gericht op ouderen en blijven bewegen. Hier kunnen fietsactiviteiten, wandelprogramma's, maar bijvoorbeeld ook valpreventie deel van uitmaken.
- Sport blijft betaalbaar voor iedereen.
- Vrijwilligers worden beter gewaardeerd en begeleid. Denk aan het gratis aanvragen van een VOG, het aanbieden van trainingen en cursussen en mensen in het zonnetje zetten. Het Sportgala mag terug keren.

- De sportcomplexen worden veiliger. De Peppelensteeg wordt een open complex en dat betekent dat vandalisme en vernieling moeten worden tegengegaan, en dat er geen onveilige hoekjes mogen bestaan op het complex.
- Op iedere school komt een vakleerkracht gym.
- We willen als gemeente sportevenementen stimuleren, zowel op topniveau (denk aan topsporthal en zwembad) als op breedteniveau. Dit is ook goed voor citymarketing.
- Sportverenigingen kunnen makkelijker terecht bij de gemeente. Er komt een aanspreekpunt voor verenigingen.
- Er komt een vervolg op de nota Ploegenspel 2.0. Die loopt nu af en verdient een vervolg met de speerpunten van Ede.
- Sport wordt nadrukkelijker opgenomen in structuurvisies en stadsvisies van de gemeente Ede.

1.6 Cultuur

Cultuur gaat over wie we zijn en wie we kunnen zijn, waar we vandaan komen en waar we naar op weg zijn. En het gaat onze drijfveren en motieven. Dat geldt nationaal, maar ook lokaal hier in Ede. Cultuur is belangrijk voor de leefbaarheid in de buurten en dorpen van Ede. Cultuur kent in onze gemeente een grote verscheidenheid. Het gaat onder meer om de bibliotheek, muzieklessen, Cultura, het poppodium, dansscholen, amateurkunst en musea, cultuureducatie en alle andere vormen van culturele uitingen. Voor de PvdA is het belangrijk dat alle vormen van cultuur toegankelijk en betaalbaar zijn voor iedereen en dat elke cultuuruiting van waarde is.

Voor de PvdA Ede betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Wij willen de bestaande culturele voorzieningen in onze gemeente behouden en investeren in nieuwe ontwikkelingen.. Wij waarderen daarbij culturele diversiteit.
- Culturele activiteiten in de wijken zijn belangrijk. We stimuleren daarbij kunst en cultuur in de breedte. In wijken en op die plekken waar deelname aan culturele activiteiten niet vanzelfsprekend is, sporen wij de bewoners actief aan.
- Wij plaatsen cultuureducatie voor kinderen en jongeren hoog op de agenda. Wij maken dit toegankelijk en betaalbaar door cultuureducatie onderdeel van het 'Meer kinderen meedoen' te maken. We vinden cultuureducatie op scholen belangrijk.

- Samenwerking tussen culturele voorzieningen en het onderwijs is belangrijk. Kennis over cultureel erfgoed - waar komen we vandaan - helpt jongeren bij het vinden van hun identiteit. We stimuleren projecten om jongeren met cultuur in aanraking te brengen. Kinderen op basisscholen krijgen muziekonderwijs.
- Wij zien de bibliotheken en ruimten van Cultura als laagdrempelige ontmoetings- en leerplaats. Dat betekent dat er in de bibliotheken een bijdrage geleverd wordt aan de bestrijding van analfabetisme en laaggeletterdheid, er allerlei vormen van informatie te vinden zijn, en er permanent open wifi-verbindingen zijn. De bestaande filialen van de bibliotheek van Cultura blijven bestaan.
- In door de overheid gesubsidieerde culturele instellingen leveren deze instellingen maatschappelijke bijdragen, worden de bestuurders gehonoreerd op maximaal de WNT-norm en wordt de code *good governance* toegepast.
- We ondersteunen jonge startende kunstenaars in hun bestaan als zzp'er. Dat kan onder andere door hen te helpen bij het zoeken naar publieke of private financiering en door regelgeving te vereenvoudigen. Wij willen de diensten van bedrijven en zzp'ers in de creatieve sector naar waarde belonen en geen gunsten vragen, die je ook niet 'aan de bakker' zou vragen.
- Amateurkunst waarderen en stimuleren we. Amateurkunst kun je verbinden aan een basisinfrastructuur. De gemeente zet subsidies in om samenwerking tussen gezelschappen en met lokale evenementen te stimuleren.
- Citymarketing en cultuur zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Ede floreert bij goede evenementen, festivals en concerten. Andersom geldt het ook: door goede culturele voorzieningen wordt Ede aantrekkelijker om te wonen en te werken. De gemeente mag meer laten zien wat er in Ede gebeurt op het gebied van cultuur. Ede mag als cultuurgemeente stijgen op de ranglijst.
- Ook mag de gemeente kunst meer zichtbaar maken in de openbare ruimte. Dat de lampenkappen onder het viaduct van de A12 in Bennekom zijn verdwenen, is een voorbeeld van hoe het niet moet.
- Culturele instellingen en festivals gaan bij voorkeur zelf actief op zoek naar bronnen van financiering. Wij stimuleren cultureel ondernemerschap. De Edesche Concertzaal en Eten op rolletjes zijn daar goede voorbeelden van. We vinden ook dat er meer ruimte mag komen voor 'laagdrempelige' cultuuruitingen als festivals. Het Openluchttheater programmeert nadrukkelijk voor een breed publiek. Het Akoesticum heeft een nationale functie, maar mag zich nog meer richten op de Edenaren.
- Cultureel erfgoed moet worden behouden voor volgende generaties. Het historisch museum Ede heeft bestaanswaarde. Monumenten mogen beter zichtbaar en bereikbaar worden: dat kan met routes, op websites en door ze toegankelijker te maken.
- Ede heeft zijn lokale Omroep Ede, vooral gerund door vrijwilligers. Wij vinden het voortbestaan van Omroep Ede van groot belang: voor de nieuwsgaring en voor de binding op buurt-, dorps- en stadsniveau.
- De Heideweek is een begrip in Ede en omstreken en blijft bestaan. We bouwen voort op de afgelopen jaren en breiden uit waar kan.
- De gemeente zorgt ervoor dat culturele instellingen goed bereikbaar zijn, zowel digitaal als fysiek.
- Ede mag meer met de andere gemeenten samenwerken op cultureel gebied. Cultura, Edesche Concertzaal en Junushof laten al een mooie samenwerking zien.

1.7 Inclusie: iedereen doet mee

De PvdA werkt hard aan een inclusieve Edese samenleving. We hebben daar in 2016 een flinke boost aan gegeven door in een motie het college te vragen snel en grondig werk te maken van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking. De inclusieagenda, gevuld in samenwerking met veel inwoners, gaat over wonen, werken, onderwijs, sport, winkelen, recreatie, reizen, horeca, digitale middelen, lezen en schrijven. Daar blijven we nadrukkelijk aan werken. Bij de Edese inclusie-agenda volgen we het credo: kijken naar wat wél mogelijk is.

We steunen de transformatie van intramuraal naar extramuraal wonen waar dat kan: in de jeugdzorg, de ouderenzorg, voor mensen met fysieke en verstandelijke beperkingen, enzovoort. Iedereen moet mee kunnen doen en wonen op een plek die het best bij hem of haar past. We helpen iedereen daarbij om zelfredzaam te blijven.

Communicatie blijft een punt van zorg: cliënten, medewerkers, vrijwilligers en mantelzorgers moeten veel meer betrokken worden bij de keuze van de media, begrijpelijk taalgebruik en hoe je het vertelt. Daartoe moeten belangen- en cliëntenorganisaties tijdig uitgenodigd worden. Naast de toenemende digitale media moet een simpele folderlijn op vindplekken informatie geven. Malkander kan zorgen voor verspreiding en voorraadbeheer.

Ruim 12.000 inwoners worstelen met lezen en schrijven, met vaak verstrekkende gevolgen. Van die groep is 65 procent autochtoon, die zich niet makkelijk laat vinden.

Goed kunnen lezen, schrijven, rekenen en omgaan met de computer zijn voorwaarden om mee te doen in onze gemeente. Landelijk gezien hebben zeker 2,5 miljoen volwassenen moeite om brieven van de gemeente te begrijpen, digitaal een formulier in te vullen of veiligheidsinstructies op hun werk te lezen. In de gemeente Ede hebben in ieder geval meer dan 12.000 mensen problemen met schrijven, rekenen en/of omgaan met de computer.

De PvdA Ede heeft in 2016 mede de oprichting van het Taalhuis bevorderd. Er is echter ruimere inzet nodig om de doelgroep van laaggeletterden te bereiken en te helpen.

Voor de PvdA betekent dit voor de komende raadsperiode:

- De gemeente dient voor alle inwoners toegankelijk te zijn. De gemeente zorgt dat haar dienstverlening ook toegankelijk is voor niet digitaal-vaardige mensen en investeert tegelijkertijd extra in computercursussen.
- De gemeente neemt het initiatief voor een regionaal actieplan om laaggeletterdheid terug te dringen.
- De gemeente stelt een panel van (ex-)laaggeletterden samen, bijv. via Stichting Lezen & Schrijven, om de gemeente met betrekking tot haar communicatie jaarlijks te adviseren.
- Bij alle gemeentelijke subsidieverordeningen en opdrachtverleningen wordt als voorwaarde opgenomen dat organisaties zich inzetten tegen laaggeletterdheid.
- De bibliotheek heeft een centrale plek in de gemeente en moet behouden blijven. Er komt extra inzet om volwassenen die moeite hebben met de taal (zowel nieuwkomers als autochtonen) naar de bibliotheek te krijgen met extra programma's en mogelijkheden. Het Taalhuis speelt hierbij een centrale rol.
- Veel ouderen of mensen die ondersteuning nodig hebben, willen helemaal niet allemaal bij elkaar wonen, terwijl ze daar door de huidige huizenbouw wel toe gedwongen worden. Daar willen we wat aan gaan doen met woonprojecten van inclusie en diversiteit.
- Laat ondersteuning primair gericht zijn op het opbouwen van een rijk leven midden in de samenleving op basis van eigen interesses en talenten. Support steeds meer mensen dit te doen, en help ze met ondersteuning in de wijk te wonen.

- Bereikbaarheid voor mensen met rolstoel.
- Stimuleer dat buurtinitiatieven steeds meer gebaseerd zijn op de interesses en talenten van de inwoners. Laat inwoners samen de stad en dorpen maken.
- Realiseer creatieve broedplaatsen voor buurtinitiatieven op mooie plekken in elke buurt. Daar kunnen mensen hun nieuwe initiatieven pitchen en mede initiatiefnemers vinden. Zorg dat alle initiatieven vindbaar zijn op een mooie aantrekkelijke website.
- Pas regelgeving aan waar die ontmoeting en initiatief in de weg staat.
- Maak speelplekken in de wijk toegankelijk voor rolstoelen.
- We creëren eenvoudige ontmoetingsplekken.
- Trek samen met jongeren, zoals in de Jongerenraad, op om te kijken wat ze zouden willen voor hun buurt, stad of dorp. Stimuleer creativiteit en het opzetten van grotere projecten. Een toneelvoorstelling maken? Een bandje oprichten? Het ontwerp van de publieke ruimte in hun stad? Hoe kunnen zij het gevoel krijgen dat ook zij de wereld kunnen maken?
- In Ede stimuleren we het opzetten en uitvoeren van een OSSO –project, OSSO = op straat sportief ontmoeten.
- Nieuwkomers zijn welkom in Ede. Om hen zich thuis te laten voelen, investeren we in taalonderwijs.
- De gemeente gaat zich meer bezighouden met inburgering en laat het niet langer alleen over aan particuliere bureaus.

2. Aan het werk

Werk staat bij de PvdA voorop. Iedereen verdient een eerlijke kans op goed werk met een rechtvaardig inkomen. Werk betekent bestaanszekerheid, waardering en respect. Met werk kunnen mensen een zelfstandig bestaan opbouwen en hun talenten ontwikkelen. Werk biedt perspectief. Voor de PvdA is het minimumloon echt het minimum.

Flexibilisering zorgt er voor dat mensen vaker werken op basis van tijdelijke contracten en er komen hierdoor steeds meer gedwongen ZZP'ers. Daarom zijn en blijven goed werk en een fatsoenlijk loon onze uitgangspunten.

In Ede betekent dit, dat we ook voor deze groepen moeten zorgen voor voldoende zekerheid en kwaliteit van het werk. Payroll of andere vormen van schijnconstructies past de gemeente zelf niet meer toe. De overheid moet immers het goede voorbeeld geven. Onze gemeente maakt hierover afspraken bij inkoop en met gesubsidieerde organisaties. Dit geldt voor zaken als het toepassen van cao's en de toepassing van de Wet Arbeid Vreemdelingen. Ook met bestaande bedrijven worden in regionaal verband afspraken gemaakt.

Automatisering en robotisering zullen de arbeidsmarkt verder gaan beïnvloeden. Met name in de productiebedrijven en maakindustrie verdwijnen hierdoor traditionele banen. Dit zal gevolgen hebben voor banen en beroepsgroepen, zoals caissières en lagere administratieve medewerkers.

Tegelijkertijd ontstaat er ook ruimte voor werk dat nu nog niet bestaat of wordt gedaan. We stimuleren deze innovatie, maar waken voor het effect van tweedeling. Dat betekent bijvoorbeeld dat onze gemeente innovatie bij bedrijven ondersteunt, maar tegelijkertijd in de gaten houdt waar er grote veranderingen ten aanzien van het personeelsbestand plaatsvinden. We blijven mensen scholen, begeleiden naar werk en creëren in samenwerking met het bedrijfsleven nieuwe functies. Jobcarving, het opsplitsen van bestaande functies om banen te creëren voor mensen met een beperking, is één van de methoden waarmee we dat voor elkaar kunnen krijgen. Zo helpen we bedrijven en overheidsinstellingen om invulling te geven aan de participatiewet.

Er zullen altijd mensen zijn die niet (meer) aan een betaalde baan komen en daarmee in de bijstand komen of blijven. Wij vinden dat iemand kansen hoort te hebben op de arbeidsmarkt en schrijven daarom niemand af. Werken met behoud van uitkering kan helpen, maar is altijd tijdelijk en gericht op het verhogen van de kans om toch betaald werk te krijgen. Dat kan door een koppeling met

scholing om daarmee vaardigheden op te doen. Alle ondersteuning vanuit de gemeente om mensen weer aan het werk te krijgen zal maatwerk zijn.

Voor onze gemeente houden we beschut werk in stand voor mensen die niet in aanmerking kunnen komen voor een plek op de reguliere arbeidsmarkt.

Voor de PvdA betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Edenaren die werk zoeken worden optimaal begeleid. Het liefst vinden we passend werk, dat aansluit bij wat mensen kunnen.
- Bij de zoektocht naar werk levert Werkkracht, het participatiebedrijf van Ede, optimale ondersteuning voor zowel werkgever als werknemer en voor doorgaande begeleiding.
- Er is een goede afstemming tussen onderwijs, vakbeweging, werkgevers en overheid zodat we mensen opleiden voor beroepen die veel kansen bieden in de regio FoodValley.
- We ondersteunen het streven om meer technische mensen op te leiden. Bij voorkeur zullen 4 van de 10 jongeren een technische opleiding volgen in bijvoorbeeld het Techniepact van de regio Foodvalley.
- We maken de toegang tot de arbeidsmarkt voor ongeschoolden makkelijker, mede met behulp van het participatiebedrijf Ede, het praktijkonderwijs en het VSO.
- De gemeente heeft als werkgever een voorbeeldfunctie: zij voert een inclusief personeelsbeleid. De gemeente Ede reserveert 3 procent van de werkplekken binnen de gemeentelijke organisatie voor beschut werk.
- De gemeente is een voorbeeld stageadres: zij hanteert de norm van 1 stageplek op 10 arbeidsplaatsen.
- We perken inhuur van externen bij de gemeente in.
- Beschut werk voor mensen die anders geen kans hebben op een betaalde baan moet blijven bestaan: dit beschut werk wordt ondergebracht bij bedrijven of op een beschutte plek binnen Werkkracht, het participatiebedrijf van Ede.
- De Wet Normering Topinkomens wordt door de gemeente nageleefd. In Ede letten we er bij aanbestedingen en bij verbonden semi- overheidsbedrijven op, dat inkomens van bestuurders conform regelgeving zijn.
- Projecten met kansarme jongeren en werkervaringsplekken worden door de gemeente gestimuleerd en gefaciliteerd.

2.1 Detailhandel

Een belangrijk onderdeel van onze lokale economie vormt de middenstand. De wensen van de consument zijn veranderd. Een groeiend deel van de noodzakelijke aankopen doet men online. Winkelen in de binnenstad wordt steeds meer een vrijetijdsbesteding. Een aantrekkelijk winkelaanbod is er enkel bij voldoende omzet. Levendigheid in het centrum is hierbij belangrijk. Voor levendigheid zorgen niet alleen winkels, maar ook andere activiteiten zoals cultuur en ruimtes met wifi waar je op uurbasis kunt werken hebben die functie. Wij willen zien graag dat de inwoners van Ede en omgeving hun aankopen doen in lokale winkels. Consumenten hebben echter alternatieven in een andere gemeente of op internet. Dat zijn gemiste kansen voor de lokale ondernemer. Aansluiten op de veranderende wensen vindt de PvdA noodzakelijk. Dat kan betekenen dat er meer ruimte komt voor afhaalpunten van webshops op industrieterreinen.

Wanneer gesproken wordt over winkelcentra, wordt vaak gedacht aan de economische betekenis van dergelijke gebieden. Dus: de koop en verkoop van producten en diensten. Ook standplaatsen

vervullen hierin een rol. Echter, de centra dragen naast deze economische betekenis ook bij aan de aantrekkelijkheid van de vrijetijdsbesteding en het woon-, werk-, en leefklimaat van de gemeente Ede. Immers, het is prettig wanneer je in de nabijheid van woning of werk boodschappen kunt doen en het centrum een levendige plek is voor ontmoeten en vermaak.

Dit betekent voor de PvdA in de komende raadsperiode:

- Er komen meer voorzieningen voor vrijetijdsbesteding in het centrum. Flexibele openingstijden van winkels horen daarbij.
- De gemeente investeert samen met vastgoedeigenaren in de kwaliteit van het centrumgebied om ervoor te zorgen dat dit een aantrekkelijk winkelgebied wordt/blijft en de werkgelegenheid behouden blijft.
- Leegstaande panden kunnen als overgang naar een definitieve bestemming een creatieve invulling krijgen. Voor zover nodig werkt de gemeente daar aan mee, bijvoorbeeld door ontheffing te verlenen bij belemmerende regelgeving uit het bestemmingsplan.
- Leefbaarheid in wijken stimuleren door kleine “boter, kaas en eieren” winkels in de wijk toe te staan.

3. Kinderen

Kinderen de kansen bieden om hun talenten ongeacht hun afkomst en achtergrond te ontplooiën, is wat wij willen en wat wij doen. Daarom zetten we in op goede opvang, uitstekend onderwijs, leuke sportvoorzieningen, goede zorg voor kinderen en op een leven dat niet beheerst wordt door (materiële) zorgen. Wij maken ons zorgen om kinderen die opgroeien in armoede. Afkomst en achtergrond lijken steeds meer de kansen in het leven te bepalen. De cijfers liegen er niet om. Eén op de negen kinderen groeit op in armoede. In Ede gaat het om ruim 3000 kinderen. Uiteraard is ieder kind dat opgroeit in armoede er één te veel. Daarnaast zitten kinderen en jongeren thuis omdat er voor hen geen plek in het reguliere onderwijs is.

Onderwijs is de sleutel tot persoonlijke ontwikkeling, voorspoed en welzijn. Het ene kind ontwikkelt zich sneller dan het andere. Voor een gedeelte komt dat doordat talenten uiteenlopen. Voor een te groot gedeelte wordt dit echter bepaald door verschillen in sociaal-economische achtergrond.

Gelukkig gaat het met de meeste kinderen goed. Zij groeien op in solide gezinnen, gaan naar school en vullen hun vrije tijd met vriendjes, sport en cultuur. Daarnaast zijn er kinderen die een beetje hulp en zorg nodig hebben. Vaak is dit tijdelijk, omdat het thuis of op school even wat minder gaat. En tot slot is er een kleine groep kinderen die zware jeugdzorg nodig hebben. . Hoewel we met sterke preventie, waaronder tijdige verwijzing veel ernstige jeugdproblematiek kunnen voorkomen, zullen er altijd jongeren zijn, die intensieve vormen van jeugdhulp nodig hebben.

Wij willen werken aan het verbeteren van de aansluiting tussen preventie en de jeugdhulp. Wij vinden dat binnen de jeugdzorg het kind, het gezin en de persoonlijke omgeving de uitgangspunten van de ondersteuning moet zijn. De ouders hebben daar idealiter de regie in.

Voor de PvdA betekent dit voor de komende raadsperiode:

- De grote onderwijsorganisaties in Ede (Proominent, CNS en SBK) werken nauw samen om scholen met een levensvatbare omvang van circa 200 leerlingen te realiseren. De gemeente stimuleert het vormen van samenwerkingsscholen.
 - Kinderen gaan in de eigen buurt naar school. Bovendien bestrijden we segregatie in het onderwijs.
 - Wij zijn voorstander van gemengde wijken én gemengde scholen.
 - De gemeente organiseert en faciliteert activiteiten die de ontmoeting tussen de verschillende scholen bevordert.
- De gemeente stimuleert en neemt het voortouw in de ontwikkeling naar Integrale Kind Centra binnen de gemeente.
- Te veel kinderen beginnen op de basisschool met een taalachterstand. De gemeente stimuleert voor hen de voorschool (VVE), de verlengde schooldag, extra begeleiding en/of een zomerschool.
- We stimuleren ouders hun kind te voet of met de fiets naar school te brengen.
- We stimuleren verkeerseducatie en het meedoen aan het verkeersexamen.

- Wij steunen experimenten voor een langere brugklas. Zo vindt de selectie voor kinderen niet standaard op 12-jarige leeftijd plaats, maar kan die keuze eerder in het basisonderwijs of later op de middelbare school worden gemaakt, afhankelijk van de ontwikkeling van het kind. De gemeente zal hierin in samenwerking met de schoolbesturen het voortouw nemen.
- Voorkómen en bestrijden van vroegtijdig schoolverlaten wordt krachtig voortgezet.
- We signaleren en bestrijden op alle leeftijden tijdig achterstanden. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is voor kinderen, jeugdigen en hun ouders de basis én verbindende schakel tussen alle voorzieningen, zoals kinderopvangorganisaties, scholen, jeugdgezondheidszorg, huisartsen en kinderartsen.
- Goede samenwerking tussen gemeente, verloskundigen, consultatiebureaus en scholen is cruciaal om problemen vroeg te signaleren. Zo kan de juiste zorg worden geboden.
- Wij zorgen ervoor dat er voldoende expertise in de sociale wijkteams is op het gebied van kindermishandeling, jeugd-GGZ en voor kinderen met een verstandelijke beperking.
- Onze sociale wijkteams hebben de gezamenlijke ambitie om het belang van het opgroeiende kind centraal te stellen boven het eigen instellings- of deelbelang.
- We kiezen voor een positief jeugdbeleid. Hierin gaan we uit van versterking van de eigen mogelijkheden van ouders en kinderen, een gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid, ophouden met onnodige etikettering en waar mogelijk ontzorgen en normaliseren.
- Het uitgangspunt is één gezin, één regisseur en één ondersteuningsplan, dat vooral ook het plan van ouders en kinderen is. Alleen als de veiligheid en een gezond perspectief voor het kind of de jongere in het geding is, wijken we daarvan af.
- Het gezin en de jongere zijn eigenaar van het zorgplan en worden ondersteund waar nodig.
- We versterken de weerbaarheid van kinderen en gezinnen. . Het doel is het voorkomen van alcohol- en drugsgebruik, pestgedrag op scholen en sociale media en seksueel misbruik.
- Jongeren die gebruik maken van jeugdzorg laten we niet in de steek als ze eenmaal 18 jaar zijn en de zorg wegvalt. Zo nodig loopt de jeugdzorg door tot hun 23ste verjaardag. Vanaf hun zeventiende jaar wordt samen met hen gewerkt aan een zorgvuldige overgang naar zelfstandigheid of naar blijvende zorg en ondersteuning. We kiezen ervoor om vooral met preventie probleemgedrag van jongeren aan te pakken. We geven onzichtbare jongeren, die niet op school zitten en niet werken, een gezicht. We laten ze niet los en voorkomen dat deze jongeren buiten beeld raken.
- Jongeren met een niet-westerse achtergrond worden ondersteund op school en richting arbeidsmarkt. Doorontmoeting kunnen zij met elkaar aan sociale vaardigheden werken, in hun huiswerk worden begeleid, een mentor hebben en hun talenten optimaal verder ontwikkelen.

4. Duurzame leefomgeving

Ede is omringd door een rijke natuur met een diverse samenstelling bestaande uit bos, hei en een mooi open landschap met agrarische activiteiten. Ook de stad heeft in vergelijking met veel andere steden een groene leefomgeving. Edenaren kunnen trots zijn op hun natuur en zetten zich steeds meer in om Ede duurzamer te maken. Dit biedt Ede de kans om een voorbeeldgemeente te zijn en een toekomst vaste leefomgeving te creëren waarin mensen, bedrijven en natuur elkaar versterken.

Afgelopen jaren zijn er door inwoners, de bedrijven en de gemeente vele mooie initiatieven ontplooid die hebben bijgedragen aan een duurzamere leefomgeving. Voor een toekomstbestendige gemeente is echter meer nodig. De PvdA Ede pleit voor een 'Klimaatadaptieve' stad die groen, water en lucht beter maakt en op die manier waarborgen biedt voor een duurzame leefomgeving. Nu en in de toekomst. Dat bouwen wij op twee belangrijke steunpilaren:

1. Bestrijding van verdere achteruitgang van klimaat, milieu en natuur: denk aan fijnstofreductie en de reductie van CO₂-uitstoot tot nul.
2. Anticiperen op klimaatveranderingen en duurzame leefstijlen. Denk aan betere hemelwaterberging, laadpalen voor elektrische auto's, energiezuinige dan wel energie neutrale huizen, bestrijding van hittestress door groen en water in de stad.

Een integrale visie en kaders voor een klimaatadaptieve stad vormen voor ons het startpunt voor de verdere ontwikkeling. Dit helpt Ede om op alle fronten bewuste keuzes te maken, die ervoor zorgen dat alle aspecten van een klimaatadaptieve stad aandacht krijgen.

Voor de PvdA betekent dit voor de komende raadsperiode:

- Alle nieuwbouwprojecten zijn klimaatadaptief.
- Dichtbebouwde wijken en flatgebouwen krijgen meer groen.
- De gemeente maakt meer windmolens langs de A30 en op industrieterreinen mogelijk.
- Zonne-energie en blauwe voorzieningen worden verder gestimuleerd, door uitbreiding van stimuleringsregelingen voor particulieren, huurders mee te laten profiteren van zonnepanelen en “zonneweides” in het buitengebied en op het industrieterrein mogelijk te maken.
- Ede wordt vriendelijker voor elektrische auto’s door iedere wijk te voorzien van laadpalen en mee te doen met innovatieve initiatieven voor bijvoorbeeld draadloos laden.
- De gemeente Ede geeft zelf het goede voorbeeld en wordt in 2030 energieneutraal door onder andere isolatie van oude gebouwen te stimuleren..
- Bepanting en (hemelwater) infrastructuur worden door adequate maatregelen bestand tegen lange, droge periodes met hoge temperaturen en periodes met heftige neerslag.
- Luchtkwaliteit langs (snel)wegen en bij pluimveehouderijen wordt verbeterd door bijvoorbeeld bepanting en innovatieve zuiveringsmethoden voor fijnstof.
- Tijdelijke natuur op leegstaand gebieden wordt mogelijk gemaakt.
- Ontkoppeling van hemelwater wordt verder gestimuleerd door korting op rioolheffing te verlenen.
- In nieuwe wijken en bij onderhoud in oude wijken wordt asfalt vervangen door waterdoorlatende stenen verharding.

Bijlage 1: lijst van geraadpleegde deskundigen

- Liesbeth van Dijk – Waterschap
- Vincent Grond – landschapsarchitect
- Hans Langeveld – ondernemer/adviseur bio-energie
- Fer Saelman – FNV
- Arie Versluis – gepensioneerd directeur van een zorginstelling
- Eric Casparie – sociaal raadsman
- Gerard Ogink en Herman Gerritsen - Cosbo
- Paul Imthorn - Social Innovator/Inclusie
- Judith Hopster en Monique Stienstra – Malkander
- Aart Homoet – gepensioneerd gymleraar
- Nando Eskes – Edesche Concertzaal
- Gerry Poelert - Cultura
- Victor van Haeren - Akoesticum
- Jan Randewijk en Theo van de Rijt – Sportforum Ede
- Sportservice Ede
- Daan Overeem – cultureel ondernemer
- Monique Becks – Stichting topvolleybal Ede
- Angelique Jonker – Polar Bears
- Cor Jansen – Voetbalvereniging DTS
- Alet van Leeuwen – MBO-raad
- Pieter Slim - SME
- Wim Sterkenburg - Woonstede
- Adil Lahrech - Dudok Wonen
- Wim Kok - Huurdersbond Ede
- Tijani Zallali - Stichting Samenstede
- Lauwrens Edel - Platform Buurt- en Dorpscentra
- Thijs van Geerenstein –Handhaving toezicht en veiligheid
- Bor Veen – Permar
- Tjeerd Grünbauer - Edes Bedrijven Contact
- Lara Hoogenbosch – Jongerenraad
- Maria Luijendijk – Jongerenraad
- Simon van de Pol – voormalig wethouder en FNV-bestuurder
- Berend Cornel – SKOVV
- Astrid Wagenaar – ROC A12
- Gonneke Bennes - Stichting Lezen en Schrijven
- Hansien de Marez Oyens - Spelenderwijs

Kandidatenlijst PvdA afd. Ede gemeenteraadsverkiezing 2018.

1. Van Huijstee, H.L.M. (Harry)	Ede
2. Bijl-Mannaerts K. (Karin)	Ede
3. Badr N. (Nourhan)	Ede
4. Zallali T. (Tijani)	Ede
5. Mac Donald K. (Kevin)	Ede
6. Hovestad-Hezemans M. (Milona)	Ede
7. Van Geerenstein T. (Thijs)	Ede
8. Troost L. (Linda)	Ede
9. Bentohami L. (Loubna)	Ede
10. van Leeuwen A (Alet)	Ede
11. El Ghouti H. (Hassan)	Ede
12. Lekkerkerker B.G. (Bernard)	Ede
13. Bekker, J. (Jan)	Bennekom
14. van Dijk E.M.(Liesbeth)	Ede
15. Van Batenburg W. (Jim)	Ede
16. Moeliker D.J.H. (Dimitri)	Ede
17. Wagenaar A.C. (Astrid)	Ede
18. Kamphuis H.A. (Henk)	Ede
19. Casparie E.M. (Eric)	Ede
20. Cummings S. (Sarah)	Bennekom
21. Floor J. (Jaap)	Ede
22. Jezeer W. (Willem)	Ede
23. De Ruiten K. (Kees)	Ede
24. De Bruin A. (Ad)	Ede
25. Homoet A. (Aart)	Bennekom
26. Schotsman W. (Wout)	Bennekom
27. Kettmann M.J. (Maarten Jan)	Ede
28 van de Pol S. (Simon)	Ede
29 Wolven J. (Hans)	Ede
30 Eleveld M. (Marije)	Ede